

NOORD-BRABANDER.

Dingsdag 22 October.

DICERE VERUM QUID VETAT?
HORATIUS.

DUITSCHLAND.

FRANKFORT, den 18den October.

Mgr. de *Duin* zal, naar men verneemt, zijne straf te Colberg ondergaan. Men verzekert dat de kapittels van Gnezen en Posen verwilligd zijn, dat het tegen zijn Hoogwaarde geslagen arrest ten uitvoer zal worden gelegd en dat zij mitsdien in de administratie der bisdommen zullen moeten voorzien.

Wurtsburg den 11den October. Gode zij dank! De kerk telt een martelaar te meer! Men weet dat de eerbiedwaardige aartsbisschop van Gnezen en Pozen, even als *Clemens Augustus* van Keulen overeenkomstig hunnen pligt geweigerd hadden de voorschriften van het wereldsche gezag in de Catholijke kerk ten uitvoer te leggen en de besluiten van een tijdelijk gouvernement te erkennen, strekkende om de Catholijke tucht te ondermijnen en omver te werpen en het Sacrament des huwelijks aan de willekeur van het despotismus eener tijdelijke en anti-Catholijke magt, te onderwerpen. Men weet eindelijk dat bij deze gelegenheid het den getrouwen herder verboden werd zich tot het hoofd der Catholijke kerk te wenden, terwijl het van hem eene blinde gehoorzaamheid vorderde over een punt strijdig met zijn godsdienstig geweten en zijnen eed. Men weet ten slotte dat bij die gelegenheid de verbindtenis hernieuwd werd om geenen aanslag op de Catholijke godsdienst te doen, doch dat men te gelijker tijd beweerde, dat de wetten van een protestantsch Gouvernement als wetten der Catholijke kerk werden erkend. Wij zullen niet herhalen dat de eerbiedwaardige prelaat door eene voorgewende inbreuk op de wetten van den staat voor de wereldlijke regtbanken werd gebragt; hoe hij weigerde daarvan de Competentie te erkennen, terwijl diezelfde regtbanken zich bevoegd verklaard hebbende den Prelaat tot zes maanden gevangenis in eene forteresse en ontzetting van alle bediening, die hij van geenen tijdelijken troon ontvangen had, heeft veroordeeld; hoe hij op de beleefdste wijze der wereld uitgenoodigd werd zich naar Berlijn te begeven; hoe na de afkondiging van het arrest, de aartsbisschop alnog daartegen protesteerde; hoe de *gratie* hem werd aangeboden onder voorwaarden dat hij zich aan de wetten van den staat zou onderwerpen en hoe hij eindelijk verklaarde, dat hij niets dan geregtigheid en geene gratie verlangde. Zijn verblijf in de hoofdstad werd onbepaaldelijk verlengd en zijne bisdommen verbleven gedurende al dien tijd zonder herder en zonder administratie. Inderdaad zekere dagbladen hielden vol dat de heer *de Duin* niet gevangen was. Maar in dit geval waarom begaf hij zich niet naar die plaatsen waar zijne tegenwoordigheid zoo noodzakelijk was?

Door deze overwegingen en na een verblijf van zes maanden te Berlijn, besloot de prelaat naar zijnen post terug te keeren.

Wat moet nu na dit alles de verbazing der Catholijke wereld niet groot zijn, toen zij de nieuwe daad van geweld, die nu wederom bedreven is, vernam? *Faciunt isti quod factum est tempore Christi* (Deze doen hetgeen ten tijde van Christus gedaan is.) Al hetgeen men gedaan heeft is kenschelsend. Ten twaalf ure, te middernacht, doet een Generaal het Aartsbisschoppelijk paleis door huzaren bezetten. In den nacht dringt hij met braak naar binnen en gebruikt geweld jegens den gezalfden des Heeren, in een land waar men onlangs nog beloofde de Catholijke kerk te zullen vereren, en op den godsdienst onzer voorvaderen geen aanslag te maken; maar men heeft nog meer gedaan; de grijze Aartsbisschop is uit zijn paleis naar de vesting Colberg vervoerd! wij smoooren de gevoelens, welke eene dergelijke despotieke daad in onze harten veroorzaakt, want wij weten dat er een God in den Hemel is... Beklagen wij ons dan niet. Loven wij liever den God der heirscharen over het nieuw teeken, hetwelk hij aan zijne kerk gegeven heeft! dit teeken is de schitterende voorlooper der zegepraal van onzen godsdienst! dat men alleen denke aan het uitwerksel, hetwelk het martelschap van *Clemens Augustus* reeds heeft te weeg gebragt. Het Catholicismus scheen dood, doch de eerste slag welke men toebrengt, heeft hetzelfde doen verrijzen en zie daar dat het met eene volle en onoverwinnelijke reuzen kracht opstaat en herleeft. Doch mogt de voorzienigheid ons voor de rampen behouden, welke uit dezen nieuwen aanslag zouden kunnen ontstaan.

(*Courrier van Frankenland*).

ENGELAND.

LONDEN den 18den October.

Berigten uit Newjork van den 21sten September vermelden, dat aldaar in den avond van den dag te voren eene verschrikkelijke brand is ontstaan, waardoor de protestantsche kerk, de deensehe kerk, de afrikaansche kerk, de nationale schouwburg en een groot getal andere gebouwen eene prooi der vlammen zijn geworden. Het geheel verlies door dezen brand veroorzaakt, wordt op twee a driemaal honderd duizend Dollars berekend.

— Men leest in de *Jamaica Dispatch* het volgende:

De Spaansche dagbladen die wij ontvangen, deelen de noodlottige lijdning mede van de door brand geheele verwoesting der stad *Quiledo*, de hoofdstad der provincie *Chao* op den 5 Augustus. De ruïnen en de verwoesting binnen hoogstens vier uren tijds zijn verschrikkelijk; duizende families zijn tot de niterste armoede gebragt en van alles ontbloot. Het verlies aan koopwaren alleen, wordt op meer dan een milioen dollars berekend.

FRANKRIJK.

P A R I J S, den 18den October.

Zeker dagblad geeft de navolgende bijzonderheden omtrent *Don Carlos* op.

Don Carlos was in 1816 getrouwd met *Maria Franciska van Assises*, dochter van Koning *Jan VI* van Portugal, bij welke hij drie zonen verwekt heeft. Deze prinses is in Engeland den 4den September 1834, korten tijd na het vertrek van *Don Carlos* naar Navarre, overleden.

De prinses van Beira, thans gemalin van *Don Carlos* is zuster van de overledene en bij gevolg behuwd zuster van *Don Carlos*. Zij is zuster van *Don Miguel* en de oudste der dochters van Koning *Jan VI*. Sedert 1810 is zij weduwe van *Don Petro*, infant van Spanje, neef van *Don Carlos*. In 1835, toen *Don Carlos* weduenaar geworden was, huwde hij de Prinses van Beira. Zij bevond zich destijds in Duitschland en het nuweijk werd bij volmagt voltrokken. Zij was den 29 April 1793 geboren,

Don Sebastiaan, geboren in 1811, is uit het eerste huwelijk van de prinses van Beira met den infant *don Petro* voortgesproten; hij is te gelijker tijd neef en schoonzoon van *Don Carlos* en was generalissimus van het leger zijns schoonvaders. *Maroto* is hem in die bediening opgevolgd.

De infant *Don Lios* is de oudste zoon van *Don Carlos*, voortgesproten uit zijn eerste huwelijk met *Maria Franciska* van Portugal. Hij is geboren even als *Don Sebastiaan* in 1811 en voert den titel van Prins der Asturien ten gevolge der aanspraak van zijnen vader op den troon van Spanje.

— De infant *Don Sebastiaan* is aan de grenzen van Sardinië gearresteerd, uithoofde zijn paspoort door den Sardinischen consul te Lijon niet was gevisceerd; uit eer of om andere redenen is hij door acht Koninklijke karabiniers tot Chamberij geëscorteerd.

— Men heeft berekend dat Engeland in 1841 op de Atlantische zee 42 stoombooten zal hebben, houdende 58,260 tonnen en die eene paardenkracht van 18,048 uitvoeren. In 1842 zullen al de havens door middel van stoom in Communicatie worden gebragt; in 1832 beschouwde men de vaart door middel van stoom op de Atlantische zee als onuitvoerbaar.

— Sedert 1823 tot aan het einde van 1838, dat is in vijftien jaren, hebben de mijnen van Siberie opgeleverd 5,150 pouds of Russische ponden, 12 livres, 47 solotniks goud; 1259 ponden, 4 livres 48 solotniks (29 ponden alleen uit de mijnen van het gouvernement) platina; 18,002 pouds, 37 livres, 58 solotniks zilver. Op de munt van St. Petersburg werden in denzelfden tijd geslagen 85,482,139 gouden roebels; 48,761,823 zilveren roebels en 2,458,009 platina. Het poud goud is nagenoeg 40 fransche livres en de roebel bijna vijf franken waard.

BELGIE.

BRUSSEL den 19den October.

Z. M. de Koning is over Luik en Keulen, alwaar hij vernacht heeft naar Wiesbaden vertrokken, en aldaar zal hij Zaterdag aankomen.

— De plegtige audientie, welke de Koning aan den Baron *Fulck* Minister Plenipotentiaris der Nederlanden verleend heeft, heeft naar men zegt, bijna drie uren geduurd. Z. M. hervond in den ambassadeur van het habsburgsche hof een zijner vrienden van het kasteel van Clarendon, tijdens hij te Londen vertegenwoordiger van het Koninkrijk der Nederlanden was en zich overwerf met Z. M. die hem eene bijzondere achting toedraagt, in betrekkingen bevond, niet vooruitziende dat gebeurtenissen hen op eene anderen grond, in eene meer staatkundige sfeer zouden aantreffen.

De benoeming van den Heer *Falck* en de keuze van den Prins de *Chimay* om België te 's Hage te vertegenwoordigen, eene keuze die aan het hof der Nederlanden zeer aangenaam is, strekken ten blijke van de goede verstandhouding die sedert de opening der diplomatieke betrekkingen, tusschen de beide hoven bestaat.

De Heer *Falck* heeft wederom een nieuwe aanval van jicht bekommen en is verplicht het bed te houden, hetgeen verhinderd heeft dat hij het bezoek van het korps diplomatiek niet heeft kunnen afwachten.

— Wij kunnen verzekeren, zegt de *Commerce Belge*, dat de verkoop van het etablissement van den Heer *Cockerill* te Seraing besloten is, en de toewijzing den eersten Maart aanstaande zal plaats hebben; hetzelfde wordt voor tien millioenen franken ingezet en de Heer *Cockerill* zal de kansen van opbieden en hoogen bij den openbaren verkoop afwachten. De capitalisten, de maatschappijen even als de banken, het gouvernement zelve zullen in de gelegenheid zijn om op te bieden; in een woord al de financiële krachten van het land kunnen zich daar vereenigen om met voordeel tegen vreemde mededinging te worstelen.

— De Prins de *Metternich* heeft zijne terugreis van Johannisberg drie dagen uitgesteld om Z. M. den Koning der Belgen aldaar te ontvangen; Z. M. reist *incognito* onder den naam van Graaf van Ardenne.

— Men mag eenige veranderingen in de postale overeenkomst betrekkelijk het verzenden der correspondentien tusschen Brussel en Antwerpen naar Holland verwachten, want de ingezetenen en vooral de kooplieden hebben zich over de regeling der convooijen over den ijzeren spoorweg van en naar Brussel zeer te beklagen. Zie hier een schrijven, hetwelk, zegt de *Commerce Belge*, ons ten dien aanzien is medegedeeld. Wij hopen dat door de in te voeren verandering in de convooijen over den ijzeren spoorweg de communicatien tusschen Brussel en Antwerpen gemakkelijker zullen gemaakt worden, want van half zes ure des avonds, tot 's anderendaags 's morgens ten half acht, dus 14 uren, zijn wij hier te Antwerpen, zonder te kunnen schrijven, noch ons naar Brussel in persoon te begeven. Wij waren derhalve ten dien aanzien beter in den tijd der diligences. De convooijen moesten later plaats hebben; dringt op dit voorwerp ten sterksten aan, hetwelk thans voor allen nadeelig is.

NEDERLANDEN.

'S HERTOGENBOSCH, den 21den October.

Op den 16 en 17 dezer is, onder voorzitting van Z. Exc. Jonkheer Mr. *G. Beelaerts van Blokland*, minister van finantien, gehouden de gewone zitting van het Amortisatie-Sijndikaat, in welke de verrigting, gedurende het Zestiende Boekjaar, geëindigd den 30sten Junij 1839, en de Rekening en Verantwoording deswege, zoo ook de verdere ter behandeling voorgedragen onderwerpen, met algemeene stemmen door de vergadering goedgekeurd, en de door de Permanente Commissie gedane voorstellen, aangenomen zijn geworden.

— Door Z. M. zijn benoemd tot leden van het Provinciaal Hof van Holland de *H. Bouwert* en *Vaillant*.

Vervolg der conclusien van het Openbaar Ministerie bij de Arrondissements Regtbank te 's Bosch, in het Jagt-Proces van Tilburg en Goirle.

II. Tilburg, eene aloude plaats, werd volgens den geloofwaardigen schrijver *Butkens*, in 1222 aan *Engelbert*, den aartsbisschop van Keulen, geschonken door deszelfs toenmaligen bezitter, *Hendrik den Vde*, Hertog van Brabant, die deze Heerlijkheid daarop adellijk van dezen ter leen ontving.

Tot het jaar 1288 werd Tilburg en Goirle in leen bezeten door de Hertogen van Brabant, als wanneer Hertog *Jan de Ie.*, den Aartsbisschop van Keulen in den slag bij Woeringen gevangen genomen hebbende, de leenpligtigheid afdeed en de Heerlijkheid Tilburg en Goirle weder als vrij eigen domein bezat, hetwelk speciaal blijkt uit eenen verkoop van gemeentegronden van Tilburg en Goirle door Hertog *Jan den IIIe.* als Heer van Tilburg en Goirle aan de bewoners van West Tilburg en Goirle in 1329 op St. Gillisdag gedaan voor 200 ponden zwarte Toornbyssen en eenen jaarlijkseken erfceyns.

Bij het overlijden van *Jan den IIIe.* in 1355, kwam Tilburg en Goirle aan deszelfs dochter *Johanna*, laatst gehuwd met *Wenceslaas*, Hertog van Luxemburg, eene achter achterkleindochter van

Hendrik den Ve. welke in 1387 aan *Paulus van Haestrecht* en diens nakomelingen voor 4000 geleende oude Frankrijksche schil den, de Heerlijkheid van Tilburg en Goirle met deszelfs waranden en Visscherijen, zoo als zij deze van hare voorvaderen gehouden had, te panti gaf, behoudens het regt of dat hare erven, om deze Heerlijkheid te kunnen lossen.

Voor geld, *titulo oneroso* en niet *titulo feudali*, als pandhouder en niet als leenheer, verkreeg derhalve *Paulus van Haestrecht* de Heerlijkheid Tilburg en Goirle, met deszelfs waranden en visscherijen, en werd dezelve door dezen alzoo bij volkomen wettig contract bezeten.

Bijna anderhalve eeuw bleef de Heerlijkheid als pand voor de 4000 Fr. Schilden in de familie van *van Haestrecht*, tot dat in 1425 *Margaretha van Haestrecht*, gehuwd geweest met *Robbrecht van Malsem*, de Heerlijkheid met waranden en vogelarij enz. met consent van Keizer *Carel* op haren zoon *Adriaan van Malsem* verleide.

In 1688 werd Tilburg en Goirle op *Huibrecht van Malsem* verleid, terwijl in 1612 de Aartsbisschop *Albert* en *Isabella*, met toestemming der representantien der vrije staten des lands en Hertogdoms Brabant, (als prelaten, edelen en gedeputeerden der vier hoofdsteden, en alus met consent der souvereine magt) de Heerlijkheid met waranden enz. aan de erfgenamen van *Huibrecht van Malsem*, met name *Adriaan van Malsem*, verkochten, en in den verkoop de door *Johanna* gedane verpanding of beleening goedkeurden.

Bij den dood van *Adriaan van Malsem*, ging de Heerlijkheid Tilburg en Goirle met warande in 1621 over op *Maria van Malsem*, gehuwd met *Antonie van Grobbendonk*; van deze in 1655 op *Lancelot*, graaf van Grobbendonk; vervolgens op *Charles* graaf van Grobbendonk; van dezen in 1711 op den prins van Hessen Cassel, die in 1754 dezelve aan den grootvader des gedaagden verkocht, bij den dood van wiens zoon, *Diederik Johan van Hogendorp*, de gedaagde, dezelve bij familie schikking verkreeg.

Ziet daar M. M. H. van 1222 af, tot op den huidige dag, wat Tilburg en Goirle geweest is, in welke handen die Heerlijkheid zich bevonden heeft, en op welke wijze dezelve met deszelfs waranden en visscherijen bezeten is.

Geschiedkundig is het BEWEZEN, dat Tilburg en Goirle vrij eigendom van den bezitter geweest is van 1238 af, tijdstip, waarop het door *Jan*, Hertog van Brabant bevrijd werd van de leenpligtigheid van den Aartsbisschop van Keulen; en dat alzoo van 1288 af, gelijk zulks door de eischeresse niet wordt tegensproken, maar veelal door derzelve advocaat *Kirits* wordt erkend, de Heer van Tilburg en Goirle deze Heerlijkheid als VRIJ EIGEN goed bezat, iets dat men moet aannemen, als men bedenkt, dat de Hertog, als soeverein, van zich zelve niet kon releveren.

Na deze korte geschiedenis van Tilburg en Goirle gestaafd door authentieken, die alle geloof verdienen en bij mij als autoriteit gelden, alsmede door de producten des gedaagden, vooruitgesteld te hebben, omdat ik zulks allernoodzakelijkst acht voor de beoordeeling der procedure op dat standpunt waarop ik mij geplaatst heb, zoo zal ik nu onderzoeken, of de al of niet wettige eigendom der private jagt van Tilburg en Goirle door de gedaagden bewezen zij?

De wet aan welke de wettige eigendom van de private jagt van de Heerlijkheid Tilburg en Goirle moet getoetst worden, is volgens de eischeresse de blijde inkomsten der Hertogen van Brabant, die van *Carel* en *Philips* van den 5 Julij anno 1519, aan welke ook de gedaagde het gezag niet onthoudt, weshalve ik, hoezeer ook oordeelende, gelijk ik vroeger te kennen gaf, dat deze blijde inkomste alléén mij niet in de onderhavige procedure tot rigtsnoer behoeft te strekken, zal onderzoeken, wat deze inkomste op het stuk van private jagten in deze streken leeraart.

Art. 33 dier inkomsten zegt: „item dat elker malek zijn zelfs goed zal mogen hoeden enz. en dat voorts elk man zal mogen jagen hasen en vossen, alle Brabant door, zonder calangieren. — Ende desgelijks conijnen buiten VRIJE waranden, en ook met vogelen overal vlieghen, sonder calangieren.”

Art. 34 leert verder: „item dat voortaan alle ridders, knapen en goede luyden binnen onze steden en landen van Brabant geseten, zullen moghen jagen alle Brabant deure, in sijnen saisoene allerhande GROOTE WILDT, sonder calangieren.” Terwijl eindelijk art. 35 bepaalt: „item dat men voortaan binnen onze voorschreven landen van Brabant gheen WARANDEN zijn en zullen noch gehouden worden, dan die VRIJE waranden geweest hebben, van dat men schreef 1367 EN, die men TE LEEN soo lange ontvingen heeft, van dengeene daar dat behoort enz.

Op deze blijde inkomsten, vooral op dit laatste artikel baseert de eischeresse haren eisch en beweert 1o. dat er in Brabant voor 1794 jure geene private jagten waren, dan eenige in art. 34 dier inkomsten opgenoemde bosschen des Hertogs; 2o. die vrije waranden welke voor 1367 waren gecreeerd en 3o. dat de gedaagde niet bewijst, dat deszelfs private jagt der Heerlijkheid Tilburg en Goirle, onder eene dier twee uitzonderingen valt.

Ik zal art. 34 zoo even aangehaald niet analyseren, want dit art. heeft geene betrekking op de hangende questie, daar hetzelfde alleen van het jagen op groot wildt, grof wildt, rood en zwart, spreekt, terwijl mijns erachtens het regt verstand van art. 35 ten deze alles beslist en de overige artikels explicceert.

Mijne vraag is derhalve deze: wat zegt art. 35 en speciaal, wat beteekent het woord *warande* en *vrije warande*, alwaar alles op aankomt?

De eischeresse beweert met *Kiliaan* en *Anselmo*, dat *warande*, letterkundig en jagtkundig, in de landen van Brabant niets anders beteekent dan een *park* met rasterwerk of andersints afgesloten

locus septus in quo animalia includuntur, zoo als *Anselmo* zegt, — terwijl het in eenen administratieven zin, waarin het met betrekking tot heeren van heerlijkheden genomen wordt, eene *jurisdicte* over de jagt contravention aanduidt, en het woord **VRIJE WARANDEN** alleen **PRIVATIEF JAGTREGT** beteekent.

De gedaagde daarentegen sustineert, dat *waranden* en *vrije waranden* letter en regtskundig synoniëma zijn, en beide *privatief jagtregt* aanduiden en beroept zich ten dezen op *Furetière*, *Ducange*, *Vossius*, *Wachter* en anderen.

Ook mij is niet alleen uit de plaatsen in de placaten, waarin van waranden en vrije waranden gesproken wordt, uit de instructie voor den warandmeester en uit de aangehaalde schrijvers, maar bij eene aandachtige lezing der blijde inkomste zelve, gebleken; dat werkelijk *warande* en **VRIJE warande**, *promiscue* genomen worden in de beteekenis van *privatief jagtregt*, ja, dat het woord *warande* in de blijde inkomsten *privatief jagtregt* moet beteekenen.

Trouwens blijkt het uit eene naauwkeurige lezing van *Anselmo* zelf, dat de plaats van dien schrijver, aan welke de eischeresse zich *unguibus et rostris* vastklemt, en waar hij zegt: *quæ exceptio justissima et rationi consentanea est; bestia enim vivarius inclusæ possidentur*, alles behalve bewijst, dat *warande* slechts een omrasterd park zoude beteekenen, want het woord *inclusæ* kan zeer wel door dezen schrijver in eenen regtskundigen zin gebezigd zijn van een *privatief jagtveld*, alwaar het wild voor den eigenaar der *privatieve jagt* bewaard en door hem bezeten wordt met uitsluiting van anderen, even als of het ingesloten ware. *Inclusæ* zoude dan alleen slaan op de afpaling eener jagt, gelijk zulks nog ten huidige dage geschiedt. Deze uitlegging van het woord *inclusæ* is nog meer aan te nemen als men uit het verband bij *Anselmo* ontwaart, dat deze schrijver op deze plaats van **GROOT wild** spreekt en alzoo zoude willen doen gelooven, dat de enorme bosschen, waranden of vrije waranden van *Sonijen*, *Saventerloo*, *Groot Heijst* en *Meerdaal*, die aan den Hertog toebehoorden, en waarin de jagt op groot wild verboden was, met *staketsel* zouden **OMRASTERD** zijn geweest! Iets, dat zeker niet te vooronderstellen is.

Dan, om bij de blijde inkomsten zelve te blijven, uit deze blijkt het *luce clarius*, dat *warande*, *privatief jagtregt* moet beteekenen — Art. 33 immers, alleen de jagt in de vrije waranden verbiedende, zoude de jagt in de omrasterde parken toelaten!

Art. 35 zoude onzin zijn, daar dit artikel, aangenomen dat *warande* een omrasterd park zoude beteekenen, alsdan zegt:

„Geen omrasterd park zal er zijn, dan daar, waar *privatieve jagt* is,“ dit artikel zoude alzoo eene bespottelijke bepaling bevatten; want had elk Brabander het regt om overal, en alzoo met des te meer regt op zijn eigen grond te jagen, voorzeker had hij ook de bevoegdheid om zijnen grond met rasterwerk af te sluiten, om van dezen een park, eene *warande* te maken!

In vroegere blijde inkomsten en speciaal in die van Hertog *Antonie* van 18 Dec. 1496, alwaar almede bepalingen op het uitoefenen der jagt worden gegeven, wordt dan ook maar alleen van *warande* gesproken, welk woord aldaar niets anders dan *privatief jagtveld* beteekent of kan beteekenen, gelijk aldaar overal ten duidelijkste blijkt; dit, M. H. om *Ulieden* te overtuigen dat *warande* en *vrije warande* *promiscue* gebruikt worden en beide in den regel *privatief jagtregt* beteekenen.

Intusschen oordeel ik, dat in art. 35 der meergenoemde blijde inkomsten het woord *vrije waranden* eene bijzondere beteekenis heeft, daar *vrije waranden* duidelijk tegen *over te leen gegevene waranden* worden gesteld. — Hetgeen aangeleend wordt door het wordeke **EN** met eene *comma* daarachter, weshalve dit woordje in het artikel niet *copulatief* maar *disjunctief* genomen moet worden.

Het woord *vrije waranden* heeft daarom eene explicatie in art. 35 noodig: — en, zoo mijne conjecture niet te gewaagd is, dan expliciteer ik het woord *vrije waranden* door *allodiale waranden*, daar door de vertaling van het woord *vrije* in *allodiale* het bewuste artikel eenen gezonden zin heeft, verstaanbaar is, en niets overtoolligs zegt; immers luidt art. 35 dan als volgt: geene *warande*, geene *privatieve jagt* zal er zijn, dan die *vrije warande*, die *privatieve jagt*, welke voor 1367 *allodiaal* was of die men ter leen ontvangen heeft; met andere woorden: niemand zal *privatieve jagt* hebben dan zij die voor 1367 als eigenaars van den grond *privatieve jagt* hadden, of die destijds reeds *privatieve jagt* ter leen ontvangen hebben.

Is nu deze mijne explicatie van art. 35 der blijde inkomste de regte, moet nu art. 35 alzoo verstaan worden, dan vraag ik: Hoe was het voor 1367 met de *privatieve jagt* van *Tilburg* gelegen?

Te leen was dezelve niet gegeven, maar gelijk uit de geschiedenis der Heerlijkheid blijkt, alsmede uit de stukken door den gedaagden overgelegd, zoo was de jagt der Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* *allodiaal* en kwam dezelve aan de grondeigenaars der Heerlijkheid, de Hertogen van *Brabant* toe, en bezaten deze die jagt als hun *allodiaal* goed.

Geschiedkundig is het trouwens bewezen, dat *Tilburg* van 1288 af *vrij eigendom* van den bezitter, den Hertog van *Brabant*, den *Souverein des lands* was, en, letten wij nu op den in die tijden plaatsgrijpenden stand van zaken, zien wij nu de geleerde verhandeling van den heer *Ackersdijk* in over de slavernij in deze streken, dan kan men het niet betwijfelen, of den *vrijen eigenaar* van de gronden der Heerlijkheid *Tilburg* kwam het uitsluitend *jagtregt* op de gronden in die Heerlijkheid toe, terwijl men op geenen grond het kunnen beweerden, dat door den verkoop van gemeente gronden van *Tilburg* en *Goirle* in 1329 door Hertog *Jan den 3e* dat *jagtregt*, waarop door de edelen zoo veel prijs werd gesteld, door dezen tevens is afgestaan, wanneer men niet bewijst dat hetzelfde tevens is geschonken, gegeven of verkocht, doordien het *jagtregt*,

als niet tot de vruchten des gronds behoorende, *uitdrakkelijk* moest verkocht of afgestaan worden.

Edoch wat meer is, uit producten van den gedaagden, het *vidimus* der schepenen van 's Hertogenbosch en de verkoopakte der Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* door de Hertogen van *Brabant* aan *Huibrecht van Malsem* in 1612 blijkt, dat Hertogin *Johanna* die in 1355, dus 22 jaren voor het tijdstip waarop of waarvoor men *privatief jagtregt* moest hebben, de Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* als haar *vrij eigen goed* bezat, dezelve met *warande* (*privatieve jagt*) aan *Paulus van Haestrecht* verpand heeft in 1387 voor eene in die tijden en groote som gelds van 4000 Fr. *Schilden*.

In dat stuk spreekt zij van hare Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* met *warande* en alle andere regten, *gelijk wij en onze voorvaderen deze in eigendom hebben gehad en gehouden*.

In antiquis enunciatis probant: Deze regtsregel is zoo immer, voorzeker *allessints* toepasselijk op de producten des gedaagden en *Toullier's* leer, „*du titre authentique*“, aannemende, dan staat het bij mij vast dat de vermelding van waranden der Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* in 1387 als van ouds bezeten in authentieke stukken, regtens bewijs levert, dat de *allodiale* *privatieve jagt* van *Tilburg* en *Goirle* voor 1367 wettig bezeten is, en het wettig eigendom der *privatieve jagt* conform aan de blijde inkomste is. Geen twijfel bestaat er of de gedaagde bewijst en door de geschiedenis en door zijne producten, en dat de *warande* van *Tilburg* van 1367 wettig bestond en kan hij zich ook gerust op de blijde inkomste welke zijne *jagt* *privatief* verklaarde, beroepen; En zoo dit alles, hetgeen mijns inziens voldoende is, des niettemin het wettig eigendoms verkrijgt der *warande* of *privatieve jagt* van *Tilburg* en *Goirle* niet mogt bewijzen en het eene bedenking mogt baren, dat *Tilburg* en *Goirle* met deszelfs *privatieve jagt* na 1367 slechts beleend is, hoezeer zulks dan ook *titulo oneroso* geschied zij, dan maakt voorzeker de akte van koop en verkoop in 1612 door de Aarts-Hertogen *Albert* en *Isabella* aan *Huibrecht van Malsem* een einde aan allen twijfel!

De verpanding der Heerlijkheid met *privatieve jagt* en alsau de verkoop worden in dat stuk door de bevoegde magt goedgekeurd. De staten van *Brabant* immers, de *Edelen*, *Prelaten* en *Gedeputeerden* der vier hoofdsteden oefenden met den Hertog de *Souvereine magt* uit, en deze keurden in de bewuste akte van verkoop de verpanding aan *Paulus van Haestrecht* goed; en waren de Hertogen *Karel* en *Philips* bevoegd, om in het algemeen op het stuk der jagt eene blijde inkomste als wet te geven, zoo konden ook latere Hertogen met toestemming der *Edelen*, *Prelaten* en *Gedeputeerden* der vier hoofdsteden des lands van *Brabant*, in het algemeen en in speciale gevallen wetten geven strijdig met de blijde inkomsten van hunne voorgangers; zij konden ratificeren wat met deze inkomsten strijdig was, zij konden *privatieve jagten* geven of verkoopen, zoo als het hen als *Souvereine magt* goed dacht, zoo dat zij van deze hunne magt gebruik makende, wel en wettig de Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* met *privatieve jagten* en verdere regten verkochten.

Wanneer men derhalve hierop doordienkt, wanneer men op het toenmalig staatsregt let, dan lijdt het gewis geene tegenspraak of in gevallen als het onderhavige, waarin door den gedaagden stukken worden geproduceerd waarin eene bevoegde magt wettig eene *privatieve jagt* bij eene Heerlijkheid verkoopt, of men behoeft zich niet alleen aan eene blijde inkomste van 1549 te houden om het al of niet wettige verkrijgen eener *privatieve jagt* in het Hertogdom *Brabant* te beoordeelen.

Waarom toch kon na de blijde inkomsten van 1549, 1623 of vroeger geene *privatieve jagt* meer worden verkocht of uitgegeven? Had de *Souverein des lands* bij de laatste blijde inkomste voor zich en zijne opvolgers zich verbonden om geene *privatieve jagt* meer te geven, dan die voor 1367 bestonden?

Nergens M. M. H. H. vind ik hiervan het bewijs, en al had de *Souverein des lands*, de Hertog zulks gedaan, dan nog kon later de Hertog met het volk, gerepresenteerd door de staten, hierin verandering brengen volgens den regel: *quid quid colligatum eodem modo dissolvi potest*. — Derhalve al had de gedaagde en door zijne stukken en door de geschiedenis van *Tilburg* en *Goirle* niet bewezen, hetgeen hij echter mijns inziens allerovertuigendst gedaan heeft, dat hij voor 1367 eene *allodiale* *privatieve jagt* op de gronden des Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* had, dan kon hij volstaan met product N°. 5, d. n. was de acte van koop en verkoop der Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* voor deszelfs *privatieve jagt* voldoende, daar hij met dit stuk bewijst, dat hij voor 1791 van den wettigen eigenaar, op eene wettige wijze, de *privatieve jagt* gekocht en verkregen heeft.

De wettig verkregen eigendom der *privatieve jagt* van de Heerlijkheid *Tilburg* en *Goirle* voor 1791 oordeel ik dientengevolge door den gedaagde bewezen, en zal eindelijk in de derde plaats onderzoeken, of het bewijs door denzelfde geleverd is van het wettig bezit der jagt.

(Verloof en slot hierna.)

ADVERTENTIEN.

- * * J. N. COOLEN Vendmeester te 's Bosch zal op Woensdag den 23 ten October 1839, des voormiddags ten 10 uren ten zijnen Huize laten verkoopen:
Eene zeer schoone zeldzame verzameling van B L O E M P L A N T E N bestaande in:
Zeer fraaije C A M E L I A S van 6 tot 8 voeten hoogte.
D A H L I A S, A Z A L I A S, R H O D O D E N D R A N S en meer andere P L A N T E N voortkomende uit de vermaarde B L O E M K W E E K I N G van P. M O E N S te Antwerpen; alles daags te voren van des namiddags 2 tot 4 uren te zien.

HANOVER OF ZINKINGSNUIF.

van de **ERVEN** Is. LEON, te 's HAGE.

Deze zoo zeer alom gezocht wordende Snuif, van eene aangename geur, waarvan de bestanddeelen, zoo bij het Ministerie van Binnenlandsche zaken, als bij de Provinciale Geneeskundige Commissie te 's Hage, bekend zijn, en welke Snuif daarboven door de bevoegde Autoriteit te Kleef is onderzocht en goedgekeurd, overtreft zoo verre het doel van alle andere Snuiven, namelijk DE OPLOSSING VAN VERSTOPPINGEN IN HET HOOFD, dat dezelve met regt tot dagelijksch en algemeen gebruik, kan worden aanbevolen.

Gemelde Snuif is thans, behalve bij de Vervaardigers te 's Hage, bij hunne Correspondenten in de voornaamste Steden van ons Land, à 40 cents in een pakje van 1 Ned. Ons, à 20 cents in een pakje van een half Ned. Ons, en in vele Winkels ook bij het Lood, verkrijgbaar gesteld, als zijnde voor NOORD-BRABAND: 's Bosch, de Heeren **E. Lion en Zonen**, boekhandelaar; te Bergenopzoom **J. C. Verkouteren**, boekhandelaar, Breda, de Wed. **H. van Doorn**, Geertruidenberg, **G. C. Hooft**, Gemert, **J. Haest**, Heusden, **L. Veerman**, Liempde, **E. van de Sande**; Oss, **J. J. de Louw**; Tilburg, **A. van der Voort**; Uden, **P. N. Verhoeren**; Waalwijk, **J. van Lee**; en Zevenbergen; **J. van Stein**.

Voor GELDERLAND: Arnhem, **A. G. Klaasen**; Bommel, **J. H. Mysberg**; Doesburg, **D. en H. Wimerink**; Harderwijk, **Uitenhage**; Kuilenburg, **W. Hudius**; Nijmegen, de Wed. **Herwyer**, Nijkerk, **A. van der Flier Adz.**, Rhenen, **van Ingen**; Wageningen, **H. Meyer**; alle handelaren in Tabak en Snuif; Thiel, **C. Campagne**; en Zutphen; **F. C. Oeffeman**, boekhandelaar.

Ter voorkoming van alle misleiding, worden de gebruikers dezer Snuif verzocht, zoo op het adres van den Vervaardiger, op ieder pakje te lezen, als op dat der Correspondenten te letten, daar gemelde Snuif wordt nagemaakt in pakjes van genoegzaam denzelfden vorm geslagen, en met de zelfde kleur van papier omplakt worden.

De Notaris **MOLHUYZEN**, residerende te **Vught**, zal aldaar ten huize van **J. M. HALFKAN**, op Woensdag den 30sten October 1839 provisioneel en op Woensdag den 13den November Finaal, des namiddags ten vier uren Publiek Verkoopen:

Een HUIS, bevattende twee WONINGEN met ERVE en TUIN, staande en gelegen te **Vught** Wijk Dorp, Sectie B. 1204, 1205.

Verhuurd voor f 83,00 in het Jaar.

Een HUIS, ERVE en TUIN, staande en gelegen naast den vorige koop Sectie B. 1206, en 1207, gezegd Huis bevat drie behangen BENE DEN KAMERS, KEUKEN, KELDERS, 2 POMPEN, 2 BOVEN KAMERTJES en ZOLDER. Dadelijk te aanvaarden.

Een WINKELHUIS, ERVE en TUIN, staande en gelegen naast voors. huis Sectie B. 385 te aanvaarden 1 Mei 1840.

Een HUIS, STAL, ERVE en TUIN, staande en gelegen naast voorn. Huis Sectie B. 379 en 380.

In Huur bij den Heer Kapitein **MEIJER** voor f 70,00 in 't Jaar

Een Perceel BOUWLAND met HOUTGEWAS en VOORPOOTING, gelegen als voor in de Vliedert groot 75 Roeden 60 Ellen.

Informatie te bekomen ten kantore van gemelden Notaris.

VERKOOPING van Allerlei Soort van TIMMERHOUT en FUSTEN, op Dingsdag den 22sten October 1839, des morgens ten 10 ure, op de Smalle Haven omtrent de **Aschschuur**, binnen deze Stad.

Bij Fatsoenlijke lieden zonder kinderen op het Vrolijkst dezer Stad wordt gevraagd ter Inwoning met Vrijekamer kost en Bewasschen, **IEMAND**, zijne Affaire buiten huis hebbende, van de Protestantsche Godsdienst, tegen f 250,00 s' Jaars. Adres franco, onder letter A. bij de Uitgever dezes.

Uit eene Akte verleden voor **FRANCISCUS JOANNES MATTHIAS RITS**, Openbaar Notaris, residerende te 's Hertogenbosch, Hoofdplaats der Provincie Noord-Brabant, in tegenwoordigheid van getuigen op den eersten October des jaars achttien honderd negen en dertig, behoort geregistreerd, blijkt:

Dal door 1°. Den Heer **PETRUS ADOLPHUS VAN CUIJCK**, Magazijnmeester in het Burgerlijk en Militair Hospitaal te 's Hertogenbosch en 2°. Den Heer **CORNELIS VAN DER WEIJDEN**, Winkelier beidewonende te 's Hertogenbosch, eene vennootschap is aangegaan tot het drijven van handel in **STEENKOLEN**, onder de Firma **VAN CUIJCK en VAN DER WEIJDEN**.

De teekening der Firma is opgedragen aan den eerst genoemden der Vennooten.

De Vennootschap heeft aanvang genomen den eersten October achttien honderd negen en dertig en zal eindigen den laatsten September des Jaars achttien honderd vier en veertig.

BINNENLANDSCHE BEURSPRIJZEN.

BEURS VAN AMSTERDAM.

Heden, Zaterdag den 19den October 4½ Ure.

Werk. Sch. 2½ pCt. 51½, 52, 51½, Dito. 5 pCt. 100½, 100, Kanabiljens f 25, 24½, 25, 24½, 1¼, Am. Synd. 4½ pCt. 93½, Dito 3½ pCt. 77½, 1¼, Handm. 172, 1¼, 1¼, 1¼, Oost-Indie 5 pCt. 96½, 97½, 97, 1¼ Ardoina 85 p. st. 27 26½, Roebels 6 pCt. 67½, Metalliek 103½, Braziliën 74, 1¼.

Latere Berigten.

PARIJS, den 19den October.

Vrijdag avond ten half zes op het oogenblik dat de Koning en de Koningin van de tuilleries naar St. Cloud vertrokken, heeft eene vrouw de koets genaderd en eenen steen naar binnen geworpen, welke eene ruit heeft gebroken waardoor de Koningin lichtelijk aan het hoofd is gewond; de Koning is niet geraakt, HH. MM hebben den weg naar St. Cloud voortgezet.

De vrouw is dadelijk gearresteerd en naar een commissaris van politie gebracht, alwaar zij onmiddelijk door den prefect van politie is ondervraagd, en verklaart genaamd te zijn **Stephanie Girodet**, dienstmeid, buiten dienst. Het schijnt dat zij krankzinnig is.

(*Moniteur Parisien.*)

— De graaf **d'Appony** ambassadeur van Oostenrijk te Parijs en Mevrouw **d'Appony** vertrekken heden naar het Kasteel van Johannisberg om een bezoek bij den prins de Metternich af te leggen.

— Sedert de arrestatie van **Blanqui** zijn verontrustende geruchten op zekere plaatsen in omloop over den staat van gisting der gemeederen in de hoofdstad. Men zegt dat het vertrekken van **Blanqui** naar Bourgondie in verband staat met eenen ontworpen opstand tegen de opening der zitting. De gestrengste bevelen zijn aan de posten gedurende den nacht gegeven.

(*Univers.*)

Sedert eenige dagen spreekt men, met een doel, hetwelk gemakkelijker te raden is, over oneenigheden die in den raad van Ministers zouden ontstaan zijn; men heeft b. v. gezegd, dat de Ministers verdeeld waren over de partij, welke zij ten aanzien van **Don Carlos** zouden kiezen; deze tijding heeft geen den minsten grond. Wij weten stellig dat de raad van Ministers nopens dit punt eenstemmig is.

Het is bewezen dat het regt en de pligt van het fransche gouvernement is **don Carlos** te houden zolang de bevrediging van Spanje niet voldongen is. Het is ook bewezen dat deze bevrediging eenmaal geëindigd zijnde, dit regt en deze pligt te gelijker tijd ophouden. Het geheele vraagstuk is alleen te weten, welk het oogenblik zal zijn waarop **don Carlos** zonder gevaar voor den vrede van Europa en de inwendige rust van Spanje, onze bondgenoot, zal kunnen vertrekken; dit oogenblik zal niet lang meer verwijderd zijn, doch het is nog niet gekomen en er kan geen twijfel bestaan over het door het Gouvernement genomen besluit om, in afwachting, **Don Carlos** te Bourges te doen verblijven.

De heer **Thiers** bevindt zich wederom te Parijs uithoofde van de ziekte zijner grootmoeder en het lijdt geen twijfel of de verwijdering van dien heer uit het ministerie is de band die het gevoel van eenheid in den raad vaster toehaalt, in plaats van denzelfden te verbreken.

— Het schijnt zeker dat het aartsbisdom van Lyon aan Mgr. den Bisschop van Arras is aangeboden, doch de Prelaat zou niet een oogenblik gearzeld hebben om deze nieuwe waardigheid te weigeren, zich grondende op de onverbreekbare banden die hem aan zijne kerk verbinden.

(*Univers.*)

— De Madridsche Courant van den 11den October maakt een decreet van amnestie voor eene zekere klasse van veroordeeling bekend.

Berigten uit Bayonne van den 15den October houden in.

De Hertog der Overwinning heeft den 8sten Sarragossa moeten verlaten om naar Daroco zich te begeven; men spreekt van eene verrassing door **Cabrera** van een convoi Christinos.

De Carlistische Brigadier **Verga** moet zich naar Napels bij den infant **don Sebastiaan** begeven.

— Tijdingen uit Alexandrie van den 16den vermelden dat de Pacha van Egipte eenen hevigen aanval van gastrieke koorts heeft ondervonden. Men zegt dat hij aan beter hand is, doch dat men sedert beproeft heeft om hem te vergeven. Deze misdaad wordt reeds aan **Cosrew pacha** toegeschreven; andere schrijven dezelve aan den Capitan **pacha** toe. Eindelijk verdiept men zich in gissingen over deze gebeurtenissen.

De porte heeft aan de ambassadeurs eene nieuwe nota overhandigd, waarin hun verklaard wordt dat zij bereid is om de erfelijkheid van Egipte aan **Mehemed** toe te staan en wat Syrie betreft, dat de Sultan zich voorbeheld een eind besluit te nemen, waaraan de Pacha van Egipte zich moest onderwerpen. De porte zal het vertrek van den Admiraal **Roussin** betreuren.

(*Augsb. Zeitung.*)

BRUSSEL, den 20 October.

De Baron **van den Bogaerde**, Staatsraad Gouverneur van Noord-Brabant is voornemens drie weken bij zijne familie in België te gaan doorbrengen.

(*Commerce Belge.*)

— De Belgische Stoomboot **Brugge** is voor hare laatste reis naar Hamburg gedurende dit seizoen vertrokken. Bij hare terugkomst te Antwerpen, zal zij de dienst tusschen Hull en Antwerpen hervatten.

— De 24 lijst van Spa, de laatste van het seizoen, loopende tot den 15 dezer, geeft het getal van 3350 vreemdelingen op, welke dit jaar die schoone omstreek bezocht hebben.